

I. IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura: GEOGRAFIA DE LA CIUTAT CONTEMPORÀNIA

Titulació: Humanitats

Tipus d'assignatura: Optativa

Crèdits ECTS: 4,5

II. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura constitueix una introducció a l'estudi de la ciutat contemporània com a centre neuràlgic de les dinàmiques polítiques, econòmiques, socials i culturals de les societats contemporànies, cada vegada més urbanitzades. Des de la visió de les ciències socials i humanes, s'exposa el procés mundial d'urbanització i les problemàtiques que planteja. Es ressalten els moments més significatius en la història recent de les transformacions urbanes amb l'explicació de casos concrets. S'analitzen les diferents concepcions de la ciutat en el pensament social i les principals tendències de l'urbanisme a Europa i Nordamèrica així com al món dit "subdesenvolupat". S'aborda la relació entre ciutat i cultura des de diversos àmbits: la nova realitat social multicultural, el paper de la cultura en la requalificació urbana i la relació entre ciutat, literatura i cinema.

Pel que fa als objectius específics de l'assignatura, un cop completada, l'estudiant hauria de ser capaç de:

- "llegir" els canvis que s'estan produint en la ciutat, entesa com a una realitat heretada en constant procés de construcció;
- entendre la ciutat com al resultat, en cada moment històric, de l'actuació de diferents agents socials en contextos polítics i culturals canviants;
- interpretar les diverses dimensions de la realitat urbana en el nou escenari de la globalització, que potencia el paper de les ciutats com a gestores de l'economia mundial a la vegada que accentua les seves problemàtiques socials i culturals.

III. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES A DESENVOLUPAR:

Comunicació escrita	- organitzar i redactar textos escrits d'una manera clara, correcta i apropiada a cada circumstància
Comunicació oral	- expressar-se de forma adequada, eficaç i lingüísticament correcta en diferents situacions formals de tipus oral (lectures, conferències, presentacions diverses, exposicions en diferents àmbits, etc.). - dominar i identificar els recursos persuasius que intervenen en els diferents discursos. Domini de l'eficàcia expressiva i la pràctica dels procediments argumentals i textuals.
Anàlisi i síntesi	- explicar les relacions territorials que tenen lloc a les ciutats: a les diferents escales i àmbits; amb la interrelació amb el medi i amb la realitat social, política, econòmica i cultural; amb la combinació de la dimensió temporal. - utilitzar la informació geogràfica com a instrument d'interpretació del territori urbà. - explicar els aspectes de l'actualitat urbana en els mitjans de comunicació.
Creativitat	- expressar una sensibilitat creativa interpretant la ciutat contemporània a través de les arts (cinema, literatura, etc.) - interpretar i valorar els paisatges urbans.
Transversalitat	- mostrar comprensió espacial dels fenòmens històrics, econòmics, culturals i socials. - visió dels problemes territorials de manera integrada, combinant l'enfocament general amb l'especialitzat, l'escala local amb la global. - disposició i habilitat per a treballar en grup (interdisciplinari, intercultural, internacional).
Compromís ètic	- compromís ètic davant les injustícies, desequilibris i desigualtats que es donen a la ciutat contemporània. - posicionament polític davant actituds, principis i iniciatives espacials que es donen en relació a la ciutat. - implicació social en la transformació de la ciutat, en tant que ciutadans i en tant que científics. - capacitat de generar un discurs crític i propi davant la realitat urbana, i davant els discursos externs i dominants.
Aprentatge autònom	- saber treballar amb esforç personal. - gestionar eficientment el temps disponible de manera realista. - mostrar coneixement dels mecanismes d'accés a la documentació i a la informació per al treball personal.

IV. METODOLOGIES DOCENTS D'ENSENYAMENT-APRENTATGE

Estratègies d'ensenyament-aprenentatge desenvolupades pel professor:

- docència en classes magistrals;
- organització de les sessions de fòrum i debat;
- impartició de sessions de pràctiques;
- proposta i guiatge en lectures obligatòries;
- tutories dels treballs;
- desenvolupament de casos;
- eventualment, participació de conferencians externs;
- eventualment, sortides de camp i visites a exposicions;

Activitats que realitzaran els alumnes:

- assistència ineludible a les sessions de classe;
- participació necessària en les sessions de fòrum i debat;
- participació necessària en les sessions de pràctiques;
- assistència a les eventuais sortides de camp i les visites a exposicions;
- desenvolupament d'un assaig breu (escrit, individual, tutoritzat pel professor) sobre una temàtica urbana;
- desenvolupament d'un assaig breu (escrit, individual, tutoritzat pel professor) creatiu, a partir de la relació d'algunes arts (cinema, literatura, etc.) amb la ciutat;
- preparació i presentació pública (oral, en grup, tutoritzat pel professor) d'un fòrum de debat sobre una temàtica urbana;
- realització d'una prova escrita.

V. CONTINGUTS I BIBLIOGRAFIA

Estudi i configuració de l'espai urbà

- La ciutat: un concepte en crisi?
- La ciutat en el pensament social. La ideologia antiurbana.
- La ciutat, producte social. Els agents socials urbans.
- L'acceleració urbana del món contemporani.

La ciutat del segle XIX

- Europa, un continent de ciutats.
- La qüestió social urbana i els orígens de l'urbanisme modern.
- L'emergència de les grans ciutats.
- Ciutat i modernitat.
- Ciutat i literatura: la novel·la com a forma de coneixement.

La ciutat del segle XX

- L'experiència europea: de la ciutat fàbrica a la metròpoli terciària.
- Les transformacions urbanes a Europa. El Moviment Modern i la tradició urbanística reformista.
- L'experiència nord-americana: la creació de la ciutat suburbana.

La ciutat postmoderna

- La revolució informacional i el capitalisme tardà: el renovat protagonisme de les ciutats i la seva lògica productiva i locacional.
- Globalització i formació d'un sistema mundial de ciutats. Ciutats grans, grans ciutats, ciutats globals.
- La creixent complexitat de l'espai urbà postindustrial: de la ciutat compacta a la urbanització dispersa.
- La nova cultura urbanística i les polítiques de renovació urbana. Arquitectura i forma urbana
- Ciutat i especulació immobiliària. Competència i competitivitat entre ciutats
- La ciutat als països dits "subdesenvolupats"
- Ciutat i cinema.

Els escenaris de la ciutat contemporània

- La polarització social urbana. La ciutat dual.
- Els espais de la ciutat dual: àrees de sobrecentralitat; perifèries degradades; ghettos ètnics; gentrificació elitista; comunitats tancades.
- La ciutat espectacle: oci, cultura, consum. Ciutats en venda (museus, turisme, centres comercials).
- La ciutat hiperreal; la ciutat disneyficada; la ciutat tematisada. La memòria de la ciutat.
- La ciutat sostenible: la crisi ambiental.
- Espai públic i ciutadania. Hibridesa i multiculturalisme.

BIBLIOGRAFIA

- AMENDOLA, Giandomenico (1997). *La città postmoderna. Magie e paure della metropoli contemporanea*. Roma: Gius. Laterza [trad. cast. *La ciudad postmoderna*. Madrid: Celeste, 2000]
- BOHIGAS, Oriol (2004). *Contra la incontinencia urbana. Reconsideración moral de la arquitectura y la ciudad*. Barcelona: Electa.
- BORJA, Jordi (2003). *La ciudad conquistada*. Madrid: Alianza.
- BYRNE, David (2001). *Understanding the Urban*. Basingstoke: Palgrave.
- CAZ, Rosario del; GIGOSOS, Pablo; SARAVIA, Manuel (2002). *La ciudad y los derechos humanos. Una modesta proposición sobre derechos humanos y práctica urbanística*. Madrid: Talasa.
- COHEN, Phil (1999). "Ciutats (in)visibles. Regeneració urbana y subjecte local en l'era del capitalisme multicultural" in John Beverly (et alii). *Subcultura i homogeneïtzació*. Barcelona: Fundació Antoni Tàpies; pp. 211-242.
- DEAR, Michael J. (2000). *The postmodern urban condition*. Oxford: Blackwell.
- EVANS, Graeme (2001). *Cultural Planning. An Urban Renaissance?* Londres: Routledge.
- GARCÍA VÁZQUEZ, Carlos (2004). *Ciudad hojaldre. Visiones urbanas del siglo XXI*. Barcelona: Gustavo Gili.
- LÓPEZ DE LUCIO, Ramón (1993). *Ciudad y urbanismo a finales de siglo XX*. València: Universitat de València.
- MASSEY, Doreen; ALLEN, John; PILE, Steve (eds.) (1999). *City worlds*. Londres: Routledge.
- RODWIN, L.; HOLLISTER, R.M. (eds.) (1984). *Cities of the mind. Images and themes of the city in the social sciences*. Nova York: Plenum Press.
- RUGGIERO, Vincenzo (2001). *Movements in the City. Conflict in the European Metropolis*. Harlow: Prentice Hall.
- SMITH, Neil (1996). *The new urban frontier. Gentrification and the revanchist city*. Londres: Routledge.
- SOJA, Edward (2000). *Postmetropolis. Critical studies of cities and regions*. Oxford: Blackwell.
- SORKIN, Michael (ed.) (1992). *Variations on a theme park*. Nova York: Farrar, Straus and Giroux. [trad. cast. *Variaciones sobre un parque temático. La nueva ciudad americana y el fin del espacio público*. Barcelona: Gustavo Gili, 2004]
- ZUKIN, Sharon (1991). *Landscapes of power. From Detroit to Disney World*. Berkeley: University of California Press.

VI. AVALUACIÓ

- Participació a classe (valoració de la presència –mínim 75% de les sessions de classe-, l'actitud i la participació a classe; valoració dels comentaris i les aportacions a classe i en els fòrums de debat) [25%].
- Fòrum-debat sobre una temàtica urbana (valoració de la preparació, la realització i la presentació oral –en grup- del fòrum de debat; expressió oral correcta i adequada; capacitat de treball en equip i d'habilitat en les relacions interpersonals) [25%].
- Assaig breu (escrit, individual) creatiu, a partir de la relació d'algunes arts (cinema, literatura, etc.) amb la ciutat (valoració del treball escrit: coherència en el desenvolupament, expressió adequada, maneig d'eines bibliogràfiques, originalitat, etc.) [25%].
- Prova final escrita (avaluació de l'assimilació de coneixements, de la capacitat d'anàlisi, de síntesi i d'interpretació, etc.) [25%].